

11.02x9.41	1/3	עמוד 1	כותרת - כלכליסט	06/09/2015	49554443-8
המרכז הבינתחומי הרצליה - 84260					

**אירופה מתחילה לפתוח
את שעריה למהגרים ומחפשת
את הנוסחה הכלכלית שתציל
אותה מעצמה (מיכאל פרל, עמ' 2-3)**

צילומים: גיא אסיאג, אלכס קולומיסקי, דוטרס

18.78x33.43	2/3	2 עמוד	כותרת - כלכליסט	06/09/2015	49554448-3
המרכז הבינתחומי הרצליה - 84260					

06.09.15

על סדר היום: אירופה משנה את פניה

"כלכלת גרמניה יכולה להתמודד עם הפליטים"

מאות אלפי המהגרים שנוהרים לאירופה לא מרתיעים את הקנצלרית אנגלה מרקל. אלא שבעוד מרקל איתנה בדעתה, חלק מהממשלות החלו לקצץ בהטבות הכלכליות כדי להפחית את כדאיות ההגעה אליהן

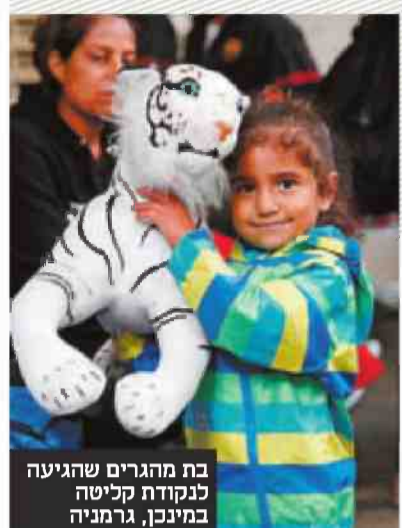
למשבר הנוכחי עם רוב לימין השמרני בממשלות היבשת, שהתחייבו בפני מצביעיהן להגביל את ההגירה. לדעת מומחים, בטווח הארוך המשבר עלול להיות סימן דרך נוסף במסלול לפירוק האיחוד. לפי נתוני ארגון ההגירה הבינלאומי (IOM), מתחילת 2015 ועד לאוגוסט תועדה כניסתם של כ-350 אלף מהגרים ופליטים אל תוך גבולות האיחוד האירופי, מתוכם כ-107 אלף ביולי בלבד. זאת לצד עשרות אלפים שהגיעו אך לא תרעו ופליטים שהגיעו חוקית כתוכניות ייעודיות למדינות כבריטניה וגרמניה. לצורך ההשוואה, במהלך שנת 2014 כולה נכנסו לאירופה 280 אלף בלבד. במובנים רבים שטף ההגירה הנוכחי הוא גל ההדף של מאורעות האביב

באפשרותן לשלוט במצב ושלחו אוטובוסים שיאספו את המהגרים ויביאו אותם לגבול עם אוסטריה, שם התקבלו בידי נציגים של הצלב האדום וארגוני סיוע. קנצלרית גרמניה אנגלה מרקל צויה שטח אתמול באומרה כי לא תמנע מאף אדם להגיש בקשת מקלט. "גרמניה יכיר לה להתמודד עם שטף הפליטים גם מבלי להעלות מסים או לצאת ממסגרת התקציב", אמרה בראיון לעיתון גרמני. אלא שחרף דבריה המעוררים של הקנצלרית, המשבר האנושי הציף לפני השטח את התנגשות האינטרסים הכלכליים והפוליטיים בין חברות האיחוד האירופי, שהתחדדו במשבר החובות של 2008-2009. האיחוד, שעדיין לא סיים ללקק את הפצעים מהמשבר היווני, נכנס

מיכאל פרל
ת ספרי הענק והנחישות של המהגרים ומבקשי המקלט שמתרפקים על דלתות אירופה בשנה האחרונה מאתגרים את האופן שבו הורגלו ראשי היבשת להתמודד עם הגירה ויוצרים בקעים עמוקים באיחוד האירופי. מדי יום מגיע המשבר לשיאים חדשים, כאשר בסוף השבוע היתה זו שיריה אנושית באורך של ק"מ שיצרו מהגרים ופליטים שצעדו רגלית 180 ק"מ מהונגריה אל עבר הגבול האוסטרי. בתום צעידה בת לילה שלם בגשם, שסוקרה בהרחבה בתקשורת הבינלאומית, הרשויות בהונגריה הודו כי אין

27.76x33.16	3/3	3	עמוד	כותרת - כלכלי סט	06/09/2015	49554465-2
המרכז הבינתחומי הרצליה - 84260						

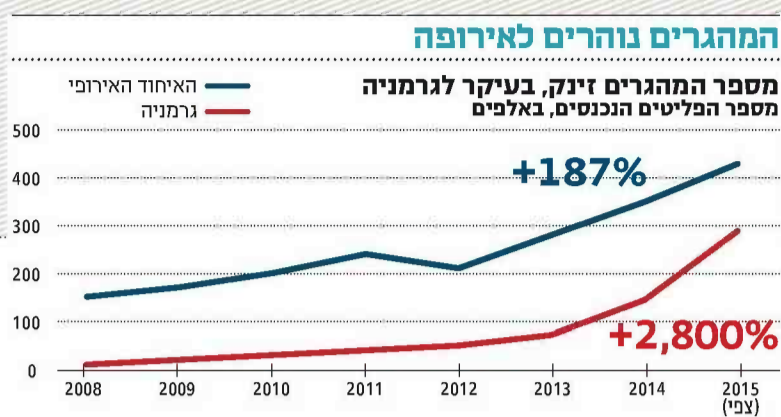
צילום: רויטרס

בת מהגרים שהגיעה לנקודת קליטה במינכן, גרמניה

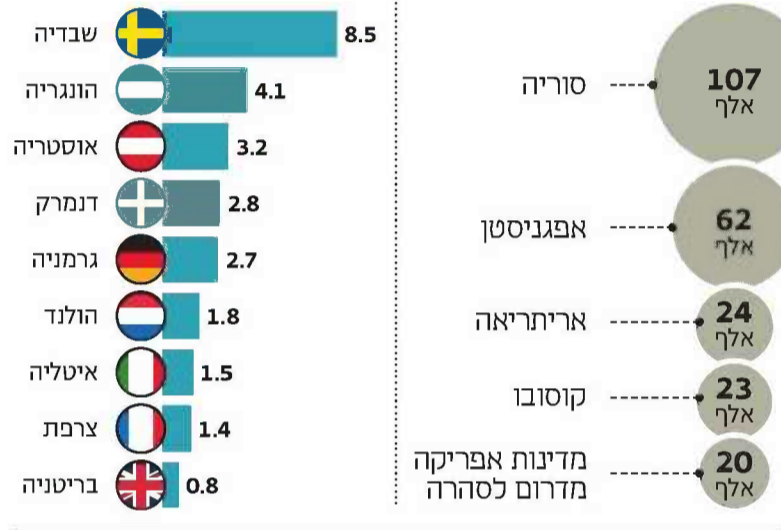

מהגרת סורית מנסה לעלות על אוטובוס מהונגריה לגרמניה

ההגירה מאיימת לשנות את האיזון הדמוגרפי מספר בקשות מקלט לכל 1,000 תושבים ב-2014

הפחד מדאעש מציף את היבשת מספר המהגרים ומבקשי המקלט מתחילת 2015, לפי מדינות מוצא

מקור: פרונטקס, יורוסטט, בלומברג ומשרד ההגירה הגרמני

מהגרות בתחנת מעבר בסיציליה, איטליה

משפחת מהגרים בעימות עם שוטרים הונגרים

"צרפת לא יכולה לספוג את כל העוני שבעולם"

מוקד המשיכה המרכזי למהגרים הוא ההטבות הכלכליות שלהן יזכו במדינות הרווחה האירופיות. מחקר שנערך בבריטניה בסוף 2014 גילה כי המהגרים מחוץ לאיחוד משתמשים בשיעור רותי הרווחה פי 1.5 יותר מהבריטים, וכי ב-17 השנים האחרונות הם קיבלו 120 מיליארד ליש"ט יותר מסך המדינה ששילמו. אורחים שבדים שנולדו מחוץ למדינה מקבלים כ-66.5% מכספי ההטבות הסוציאליות המחולקות בשנה, ובגרמניה עלות ההטבות הסוציאליות ב-2016 לפליטים שייקלטו השנה בלבד צפויה להגיע ל-3.3 מיליארד יורו. "המהגרים כבר לא יכולים להרשות לעצמם לממן את ההטבות הללו", מסביר נבון. "זה תהליך שהתחיל עוד בשנות השמונים, כאשר ראש ממשלת צרפת דאז הסוציאליסט מישל רוקאר אמר ש'צרפת לא יכולה להרשות לעצמה לספוג את כל העוני שבעולם'. בהמשך קנצלר גרמניה לשעבר, גרהארט שרודר – סוציאליסט אף הוא – החליט לקצץ באופן עמוק וגורף בהטבות הסוציאליות על רקע הצמיחה בכמות המהגרים".

בשבוע שעבר פרסמה סוכנות הידיעות רויטרס כי בכירים במפלגת השליטה בגרמניה הנוצרית-דמוקרטית מבקשים לקצץ בהטבות הניתנות לפליטים כדי להפחית את אטרקטיביות המדינה עבורם. במקביל מקדמת בריטניה חוק לביטול ההטבות הכלכליות למשפחות מהגרים שבקשתן למקלט מדיני נדחתה ודנמרק כבר קיצצה בחודש שעבר בחצי את קצבאות המחיה למהגרים.

זכות עמדתו הנוקשה בנושא, מבקש להקטין את היקפי ההגירה למדינות גם אם זה יסכן את חברותה באיחוד האירופי. על פי נוהלי האיחוד האירופי, מהגר או פליט צריך להירשם במדינה הראשונה של האיחוד שאלה הוא מגיע. אלא שהמגיעים סירבו להירשם במדינות כמו הונגריה ויוון, משום שלא רצו להיקלט בהן, והמשיכו הלאה. הודות לאמנת שנגן מ-1985 יכולים המהגרים ליהנות מתנאי עזר חופשית בין מדינות היבשת, באופן שהביא מנהיגים כקנצלרית גרמניה מרקל וראש ממשלת בריטניה קמרון לתהות בקול האם הגיע הזמן לשקול את האמנה מחדש. מדינות רבות כבר החלו לעגל פינות ולנגוס בהסכמות האמנה: צרפת הקימה מחסומי דרכים בגבול עם איטליה, ואוסטריה פרסה שוטרים סביב לגבול עם הונגריה.

המתחים הללו משפיעים על היחסים הנפוצים ממילא בין מדינות האיחוד. כך, למשל, הגיעו היחסים בין מרקל לראש הממשלה ההונגרי ויקטור אורבן לנקודת רתיחה עקב החלטתו של האחרון לשגר ברכבות כ-4,000 מהגרים לגרמניה ביממה. מנהיגי אירופה מצויים בין הפטיש לסדן: בצד אחד ניצבים חלק מאזרחיהם שדורשים לעצור את נחישות המהגרים השוטף את ארצם, ומנגד עמיתיהם להנהגת אירופה וארגונים בינלאומיים שמפצירים בהם לחלוק בקליטת המהגרים ולכבד את ההסכמים שעליהם חתמו.

בינתיים הגדיל האיחוד את תקציב הארגון לבקרת הגבולות פרונטקס ל-120 מיליון יורו בשנה, ובאפריל התחייבו החברות להגביר את צעדי האכיפה נגד המדינות בים, אך מעט נעשה בנושא.

גרמניה הפכה ל"ארץ המובטחת" למהגרים

רוב רובם של המהגרים כלל לא רוצים להשתקע במדינות הפריפריה החלשות, אלא במדינות כגרמניה, בריטניה, שבדיה ואוסטריה. שבדיה מרוחקת יחסית ובריטניה מצליחה לחסום במעט את הכניסה אליה בזכות המכשול הגיאוגרפי, ולכן גרמניה ואוסטריה מוצפות במהגרים. "המהגרים מנסים כל הזמן לנוע למדינות האיתנות יותר מבחינה כלכלית, משום שהם מבינים ששם יצליחו לבנות לעצמם חיים יותר טובים", מסביר נבון.

גרמניה – שקיבלה השנה את המספר הרב ביותר של בקשות מקלט – היא היעד המבוקש ביותר, בהיותה הקטר הכלכלי של האיחוד האירופי, עם ביקוש רב לעובדי כפיים. גרמניה אינה המדינה היחידה שבה יוכלו המהגרים להיקלט בהצלחה, אך נוצרה לה תדמית כמעט מיסטית של "הארץ המובטחת" למהגרים ולפליטים, בין השאר מאחר שהסכימה להלכה למעשה להעניק מקלט לכל אורח סורי. אומדנים אחרונים מעריכים כי כל גרמני חמישי הוא מהגר או בן למהגרים. אל בריטניה נכנסו בשנה שעברה 560 אלף מהגרים, מתוכם 261 אלף שאינם אזרחי האיחוד האירופי. באוגוסט השנה מספר הנכנסים כבר הגיע לשיא ועמד על 636 אלף, מתוכם 284 אלף שאינם אזרחי האיחוד. ראש ממשלת בריטניה דייוויד קמרון, שנבחר השנה בין היתר

מחיר ההגירה האירופי

הוצאות הרווחה על מהגרים לא אירופים ב-17 השנים האחרונות*	בריטניה 120 מיליארד ליש"ט
חלקם של אזרחים לא ילידי שבדיה בהטבות סוציאליות	שבדיה 66.5%
העלות הצפויה של הטבות סוציאליות לפליטים חדשים ב-2016*	גרמניה 3.3 מיליארד יורו

*מעבר להכנסות ממיסוי המהגרים

געתם להונגריה – שהפכה בעל כורחה לדלת הכניסה לאיחוד האירופי. פרדוקסלית, המדינות בקו החזית הן גם החלשות באירופה. "הן סובלות מצמיחה אפסית, אבטלה של מעל 10%, גירעון של יותר מ-4% מהתמ"ג ואוכלוסייה מזדקנת. הדבר האחרון שהן צריכות כרגע זה מהגרים ופליטים שצריך לדאוג להם ולתקצב אותם", אמר ל"כלכליסט" ד"ר עמנואל נבון, מומחה לדיפלומטיה מהמרכז הבינתחומי בהרצליה ואוניברסיטת תל-אביב, שחקר את התמודדותן של דמוקרטיות עם הגירה.

במציאות מורכבת זו מדינות דרום אירופה מנסות לקדם חלוקה שווה יותר בנטל ההגירה הבלתי חוקית עם חברותיהן מהצפון. כל הגורמים הללו יוצרים קרע עמוק בין מדינות שאמורות להיות

הערבי שהתרחשו לפני כחמש שנים. אירועים אלה יצרו 16.7 מיליון פליטים הנמלטים על חייהם ועוד 33.3 מיליון איש ללא קורת גג. מתוך כלל המהגרים ומבקשי המקלט, הקבוצה הגדולה ביותר היא הסורים שנמלטים ממלחמת אזרחים במדינתם. אחריהם מגיעים האפגנים, העיראקים והאריתראים שבורחים מהאלימות בארצותיהם, אך רובם אינם זכאים למעמד של פליטים. הקבוצות הקטנות יותר הם מהגרים משלל מדינות אפריקה ובעיקר ניגריה, וגם צוענים מהארץ האירופית הענייה קוסובו.

רובם המוחלט של המהגרים ומבקשי המקלט מתחילת השנה הגיעו דרך יוון בשל הגבול היבשתי עם טורקיה והקרבה לאיים יוניים שמאפשרת הגעה גם בסירות דיג וגומי רעועות. המסע מלוכ לאיי איטליה, לעומת זאת, ארוך ומסור כן בהרבה ואף גבה את מרב הקורבנות עד כה. באיטליה האריתראים הם קבוצת המהגרים הגדולה ביותר, ואחריהם הניגרים. ואילו ביוון הקבוצה הגדולה ביותר היא הסורים, ואחריהם האפגנים.

מדינות הפריפריה מתקשות להתמודד

המוקד של מאמצי ההגירה הם האיים במרכז הים התיכון השייכים ליוון ואיטליה. בשנים 2011-2014 עברו דרך איים אלה כ-160 אלף מהגרים בלתי חוקיים, ואילו השנה מספר המהגרים חצה את קו ה-100 אלף כבר בינוני. עם נחיתתם על חופי האיים, המהגרים שואפים להגיע ליבשת ומשם להמשיך צפונה. שאר המהגרים מגיעים בדרך היבשה דרך טורקיה ומשם למדינות הבלקן, עד לה